

Magi uppstår

[
n
g
g
a
l
l
e
r
y
i
d
=
1
2

]

När alla är med kan danskonst födas

Alla sorters kroppar – ju mer olika desto bättre. Det är Spinns motto, Sveriges enda integrerade danskompani. Med rullstolsburna medlemmar på scenen måste dansarna tänka nytt.

Text: Helena Östlund | Bild: Ingmar Jernberg & Anders Fors |
Från [SocialPolitik nr 1/2013](#) | [Prenumerera](#)

Alltihop började med att dansaren **Veera Suvalo Grimberg** såg en föreställning med det brittiska danskompaniet Candoco på Dansbiennalen 2006. Det ruskade om henne fullständigt.

– Jag hade aldrig sett en föreställning där man hade så olika kroppar. Det var något som hände med mina egna värderingar, det blev en mental kullerbytta. Det var fascinerande att jag

blev så berörd och varför blev jag det? Det var tusen frågor som kom.

Candoco Dance Company är ett av världens första integrerade danskompanier och hälften av dansarna har någon form av fysisk funktionsnedsättning. Veera gick och pratade med några av dem efter föreställningen, ville veta mer och frågade otåligt "när kan jag komma?" Hon förstod efteråt att hon inte var den enda som reagerade så, Candoco får många förfrågningar från hela världen av människor som blir drabbade av deras danskonst.

Veera inbjöds att delta i en workshop sommaren därpå. Där träffade hon bland andra spanska **Iris Bazal Castells** och engelska **Julie Cleves**, båda rullstolsanvändare – och båda kom så småningom att bli medlemmar i Spinn.

De lämnade mig inte i fred med sina uttryck. De hade kommit så långt i sina egna processer och blev sådana förebilder. Jag bara gick runt, allting var så starkt och jag fick möta mina egna fördomar och rädslor.

Veera Suvalo Grimberg visste direkt att hon ville starta något liknande här hemma och idag drygt fem år senare är Spinn väl etablerat som det första svenska integrerade danskompaniet, baserat i Göteborg.

När vi träffas för första gången deltar Spinn i en workshop på dansscenen 3:e Våningen i Göteborg och ger oss föreställningen **Kurvatur**.

Två kroppar, den ena i svart klänning, den andra i beige. Två ryggar som vilar mot varandra, rör sig mot varandra och från varandra. Deras rörelser både speglar den andras – och tar sina egna vägar. Ömsom stillsamt, ömsom intensivt. **Emilia Wärff** som sitter i rullstol flyttar sig ner på golvet och **Malin Rönnerman** följer efter. Till slut sitter båda på golvet tryggt lutande mot varandra och med ryggarna mot oss.

De två har skapat koreografin själva i ett gemensamt utforskande av rörelser. För Emilia Wärff fanns det inte på

kartan att hon skulle kunna bli dansare. Hon dansade visserligen balett som liten tjej, men drabbades av ett virus på ryggmärgen som femåring och har varit rullstolsburen sedan dess.

Men sommaren 2007 hade hon varit med en kompis och sett en dansföreställning på Stora Teatern under Göteborg Dans- och Teaterfestival. Efteråt behövde hon hjälp med att ta sig ner för den branta trappan.

– Jag frågade dem som stod närmast och som såg starka och trevliga ut och det råkade vara Veera och hennes man, berättar Emilia.

Emilia och hennes kompis fortsatte sedan uppför Avenyn och när de hade kommit till nästa gatukorsning var det någon som ropade på henne. "Ursäkta, skulle du vara intresserad av dans på något mer sätt än som publik?" – det var Veera igen.

Emilia trodde först att det handlade om hjälp med att formge marknadsföringsmaterial eftersom hon precis höll på att ta sin examen på designhögskolan HDK. Men Veera Suvalo Grimberg bjöd in henne till workshopen Lab Sweden tillsammans med dansare och andra intresserade – ett första försök att skapa en mötesplats i dans för människor både med och utan funktionshinder.

En tid efter workshopen frågade Veera om hon ville bli en av kompaniets fem dansare. Emilia blev förvånad, tänkte att det måste finnas någon som har mer erfarenhet. Men hon sa ja, det var ett erbjudande hon inte kunde missa. Hon har under de här åren sedan dess utforskat sin kropps och rullstolens gränser tillsammans med de andra dansarna.

– Hur kan man jobba tillsammans, vad kan rullstolarna kan ge för fördelar, hur långt kan vi tänja på gränserna? Ska jag som sittande kopiera det som normala dansare gör eller ska den normala dansaren kopiera min kropp? Kan Malins ben bli en förlängning av mina? Det var sådant som vi prövade.

Dansarna experimenterar tillsammans fram hur ett samspel kan fungera och resultatet blir något mer än om alla hade varit

fullt funktionella. Emilia Wärff kanske försöker härma med sina armar något som de gör andra med sina ben.

Hon påpekar att eftersom hennes kropp inte beter sig som andras kroppar – hon kan inte riktigt förutse hur den ska röra sig – så blir det spännande för de andra. Hon kan vissa dagar uppleva att exempelvis den ena armen som hon inte har någon känsel i, är som ett eget väsen som hon måste ta hand om.

Emilia konstaterar att hon har blivit starkare själsligt i och med att hon vågar använda kroppen och rösten på ett nytt sätt. Hon har också blivit starkare rent fysiskt och är mer inspirerad att ta hand om sin kropp. Tidigare var den så belastad av ryggoperationer, sjukhus och icke-fungerande rehabilitering.

– Arbetet i Spinn har förändrat mig, jag har aldrig förr arbetat så koncentrerat tillsammans med andra människor. Det blir en stark närvaro, man glömmer bort allt utanför.

Samtidigt har hon inte den verktygslåda ur dansens värld som man får om man gått Kungliga balettskolan och dansat sedan man var barn och hon funderar på hur hon ska kunna utveckla sitt dansarspråk.

För Veera Suvalo Grimberg har det varit en spännande utmaning att starta ett danskompani. Hon kom tillbaka från den där första workshopen med Candoco i England helt uppfylld och gick till danskonsulenter i Västra Götalandsregionen och berättade. Tack vare stöd från regionen och Kulturrådet kunde hon sedan arrangera workshopen Lab Sweden med Candoco som medarrangör.

Under ett avslutande seminarium där folk från de stora scenerna, utbildningarna och bidragsgivarna var med, viskade Veera ut sin hemliga dröm att starta ett svensk integrerat danskompani. Gör det, sade många, sök bidrag! Det gjorde hon – och fick pengar. Beskedet kom sommaren 2009 och kompaniet startade i mars 2010.

– Hur startar man ett kompani? Det var så himla spännande och samtidigt läskigt. Vad vet man? Jag hade aldrig varit ledare på det sättet tidigare.

Veera ville inte kompromissa med det konstnärliga. Spinn får inte framstå som ett terapiprojekt, något tycka-synd-om. Hon ville också att dansarna skulle vara så olika som möjligt.

– Det har med mig själv att göra, eftersom jag råkar vara längre än andra. Det var inte passande och jag blev ofta bortvald –så har man tänkt inom dansen. Vad underbart om vi kan vända problemet till något som är rikt istället!

Under det första året hade dansarna fokus på att hitta varandra, bli starka och träna mångsidigt. De fick inspiration från yoga, bassängträning, massageterapi och olika nutida danstekniker och de övade i studion, testade, pratade och tittade på videos.

– Den tiden har en stor betydelse, vi lutar oss fortfarande mot den starka grunden.

Så småningom började de arbeta med dansföreställningar. Spinn turnerar just nu med föreställningen Hi-Hat Xpres med livemusik av slagverkskvartetten Kroumata. I vår ska de börja med ett nytt projekt.

Spinn har blivit något av ambassadörer för tillgänglighet. De är ofta de första danskonstnärer med funktionshindrade medlemmar som dyker upp på scener runt om i landet och lokalerna är sällan väl anpassade för rullstolar.

– Det kan bli häftiga möten med arrangörer när de märker att vi inte är rabiata eller skriker åt dem för att de inte har gjort fullständigt rätt. De kanske inte tror att det går, men vi vill bevisa motsatsen tillsammans. Man får vara väldigt, väldigt positiv.

Veera får ofta frågan: hur gör ni när ni dansar? Hon var själv väldigt försiktig i början när hon övade med dansare med funktionsnedsättning, var rädd att göra illa. Hon hade en sådan respekt att det gick till överdrift och fick till svar "jag går inte sönder, jag säger till när du passerar en

gräns”.

– Svaret är att man ska kommunicera med varann och komma fram till hur man ska göra. När man kan landa i det kan danskonst födas och magi uppstå.

Veera Suvalo Grimberg tycker att det är roligt att vara ledare – och vill vara en lyhörd sådan. Hon har alltid älskat att bestämma och tror att det ligger i generna. Hon växte upp i Björneborg i Finland med en pappa som var teaterchef och har dansat sedan hon var sex år, först för teaterns balettlärare som också höll kvällskurser för barn. Hon hade en brun dräkt som mamma hade sytt, de andra hade roligare färger.

– Det handlade inte om någon frihet i dansen, inga kreativa inslag. Vi var som en miniarmé i kjolar.

På mellanstadiet började hon med jazzdans och det var något helt annat – där fanns mer utrymme. Hon hade aldrig funderat på dans som ett yrke, men under ett au-pair-år i USA träffade hon jazzdansläraren Greg som förändrade hennes sätt att se på saker och ting.

– Jag hade en känsla av att jag inte riktigt passade in i raden, att jag var för lång. Men han sa ”du är en sådan solist! Du ska lyftas fram, göra på ditt eget sätt”. Det hade aldrig någon sagt till mig tidigare.

Tillbaka i Finland sökte hon till Teaterhögskolans danslinje men kom inte in. Men pappa såg en pytteliten annons om audition för en skola i Göteborg, Performing Art School. Han sa: ”Du ska dit! Jag betalar resan”. Och där hamnade hon rätt. Veera har sedan dess sökt sig egna vägar inom dansen, ofta hamnat i annorlunda och spännande sammanhang.

Nu planerar hon för Spinns framtid. De har precis fått medel för att fortsätta i tre år till.

– Nu har vi kommit dit att vi kan välja lite mer, bestämma vad vi vill satsa på och vad som inte passar in just nu. Ha en långsiktig konstnärlig planering.

Hon hoppas få med fler i teamet som jobbar med till exempel marknadsföring och publikarbete och vill engagera något större

namn som koreograf. Skapa större trygghet för dansarna, med semester och annat och fortsätta jobba internationellt och vara med i olika nätverk.

För Emilia Wärff och de andra känns Spinn som ett barn som man vill ta hand om.

– Vi är alla lite kära i Spinn, säger hon.

helena at ostlundreportage.se

Spinn består av **Malin Rönnerman, Emilia Wärff, Soledad Howe, Julie Cleves** och **Aloun Marchal**, med **Veera Suvalo Grimberg** som konstnärlig ledare.

Veera Suvalo Grimberg fick svenska teaterkritikernas pris 2012 för sitt konstnärliga ledarskap av [danskomaniet Spinn](#).

[Danskomaniet Spinn på Facebook.](#)

Emilia Wärff är med i filmen [Att se bortom hindren](#)

Denna artikel finner du i [Socialpolitik 1-2013](#)– Andra artiklar ur samma nummer:

» Kvinnofrid för kvinnor med funktionsnedsättning? Projektet Dubbelt utsatt får ingen fortsättning. Vem ska lyssna nu? Vem tar ansvar?

» Qjouren för kvinnor i missbruk som utsatts för våld kan drivas vidare – ännu ett år.

» Fattiga barn finns även i Sverige, men bilden av hunger och trasiga skor skymmer sikten.

[Beställ en prenumeration »](#)